

Användande av produkt- och produktionsstrategier bland industriella byggare

Det är sedan länge känt att industriellt bostadsbyggande och dess processtänkande kan vara en del av lösningen på byggbranschens ökade krav på högre effektivitet, låga kostnader och felfria produkter. Inom industriellt bostadsbyggande standardiseras återkommande aktiviteter och de produktionstekniskt bästa lösningarna för att ständigt utvecklas. Men hur ser industriella bostadsbyggare på de, för tillverkningsindustrin, så viktiga begreppen produkt- och produktionsstrategi? Det har författarna svarat på i examensarbetet med samma namn.

Balansen mellan kundkrav och produktionseffektivitet är av stor betydelse och bör alltid vara i fokus vid utveckling av industriella processer inom bygg. Detta uppnås genom tydliga strategier för produkt och produktion. Hur väl de olika strategierna är integrerade har också stor betydelse då de tillsammans utgör det som erbjuds kunden. Genom att strategierna samverkar och drivs parallellt kan både produkten och produktionen utvecklas mot tydliga mål. Syftet med examensarbetet var att kartlägga hur fyra industriella bostadsbyggare arbetar med dessa frågor.

Produkt- och produktionsstrategier

Produktstrategin beskrivs som företagets arbete med produkter, produktmodeller och plattformar. Även vikten av att identifiera målgruppens krav och behov är en central del av produktstrategin.

Inom industriellt bostadsbyggande kan detta förklaras med:

- Vad är erbjudandet i konceptet?
- Vilken typ av byggnader levererar företaget ?
- Vilken kvalitetsnivå håller produkten?
- Vem är kunden och vilka kundkrav finns?

Produktionsstrategin kan enkelt beskrivas som resurserna företaget har och tillvägagångssättet för att nå uppsatta mål. Detta förklaras med:

- Vilken prefabriceringsgrad används?
- Hur mycket arbete görs på byggarbetsplatsen?
- Produceras byggsystemet i egen fabrik eller används outsourcing?
- Hur ser den utvecklade produktplattformen ut?
- Hur mycket av produkten är fördefinierat, dvs. hur mycket har kunden möjlighet att konfigurera?

Fallstudie

Kartläggningen av de fyra företagen gjordes genom en fallstudie. De koncept som studerades var VeidekkeMAX, Skanska BoKlok, Peab PGS och Moelven Byggmodul. De olika företagen besöktes under en studieresa i södra Sverige. Möjlighet gavs också att besöka Peab PGS och Moelvans fabriker.

Figur 1 Besök hos Moelven Byggmodul

Populärvetenskaplig artikel baserad på examensarbete TVBK-5234: Användande av produkt- och produktionsstrategier bland industriella bostadsbyggare

Företagen har olika byggsystem, Skanska BoKlok och Moelven arbetar med moduler i trä medan VeidekkeMAX och Peab PGS använder sig av standardiserade delar i betong. Fallstudien visade att oavsett byggsystem så har alla fallföretagen ett tydligt processtänkande och arbetar med att ständigt förbättra koncepten.

Prefabriceringsgraden är hög och försöker maximeras då den ger effektiv produktion, stabil kvalitet och god kontroll över byggprocessen. Alla fallföretagen producerar flerbostadshus men de har olika tankar kring hur produkt- och produktionsstrategier ska användas.

Figur 2 Skanska Boklok Classic
(Källa: Skanska Boklok 2014)

Skanska BoKlok erbjuder typhus utan konfigurationsmöjligheter för kunden. De är väldigt tydliga med vad erbjudandet är, vilken typ av byggnad som ska levereras samt vilken kvalitetsnivå husen ska ha. Detta kan företaget göra då de utgått från kundens behov och krav samt betalningsförmåga. Skanska BoKloks produkt- och produktionsstrategi är på så sätt väl integrerad.

Moelven har ett stängt byggsystem men erbjuder en hög flexibilitet. Företaget har utgått från sitt väletablerade produktionssystem och de styrkor som kunnat identifieras där. Moelven erbjuder inga typhus utan producerar allt från exklusiva lägenheter i centrala delar av

städer till studentbostäder. Det vill säga att de har som strategi att inte ha en snäv kundnisch och att inte heller erbjuda en tydlig produkt.

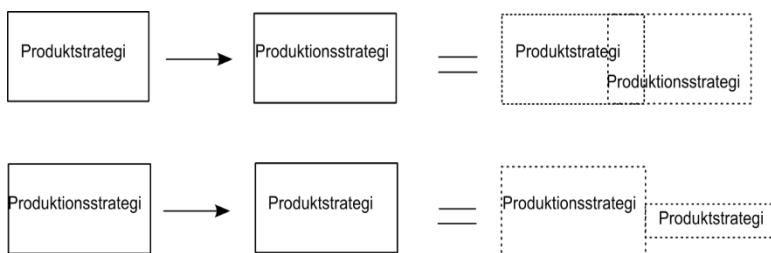
Peab PGS har även de ett stängt byggsystem med många standardiserade delar och gränssnitt som tillverkas i deras högautomatiserade fabrik. Företaget har utgått från marknadens behov och identifierat en lämplig kundgrupp. Peab PGS anser dock att det även inom kundgruppen krävs att man kan erbjuda konfigurationsmöjligheter. Peab PGS har på så sätt störst fokus på produktionsstrategin.

Kärnan i VeidekkeMAX byggsystem är den så kallade installationsmodulen som utgörs av en badrumsmodul med installationer för kök och el. VeidekkeMAX har inte som mål att vara ett koncept separerat från Veidekkes traditionella verksamhet utan ska mer ses som en utveckling av hela byggverksamheten. VeidekkeMAX kan sägas ha en bra integration mellan produkt- och produktionsstrategi då de har ett byggsystem med hög flexibilitet och ett erbjudande som är riktat mot en bred kundgrupp.

Figur 3 VeidekkeMAX installationsmodul
(Källa: Veidekke, 2014)

Utifrån fallstudien kan slutsatsen dras att integrationen mellan produkt- och produktionsstrategi beror på vad företagen utgått från vid utvecklandet av konceptet. Företag som utgått från produktstrategin, det vill säga erbjudande och kund, har ofta även en välutvecklad produktionsstrategi. För de företag som istället utgått från sitt starka produktionssystem, har produktstrategin en mindre roll. En stark produktionsstrategi kan på så sätt väga upp för en svagare produktstrategi. Detta illustreras i Figur 1 nedan.

Figur 4- Produkt- eller produktionsstrategin som utgångspunkt för koncept

Tankar om utveckling

Våra förslag till fallföretagen gällande utvecklingsmöjligheter handlar främst om att strukturera upp flexibiliteten och de olika konfigurationsmöjligheterna så att produkterbjudandet tydliggörs. För Moelven, Peab PGS och VeidekkeMAX kan detta exempelvis göras genom att upprätta typhuslinjer som innefattar lägenhetsval, rumstyp och olika tillval. Produktionen kommer på så sätt optimeras och bli effektivare.

Av: Ellen Engdahl & Josefine Landgren

Bildkällor

Skanska BoKlok, 2014 Om-våra bostäder <http://www.boklok.se/boletare/bostader/vara-hus/> (hämtad 2014-05-16)

Veidekke; 2014 sökord VeidekkeMAX (<http://www.veidekke.se/miljo-och-samhalle/socialt-ansvar/forskning-och-utveckling/article66906.ece?q=veidekke+max&source=3634>) (hämtad 2014-05-16)